

to se hrvatski rodoljubi na vso moč trudijo, da ta kulturni nedostatek odstranijo iz sredine svojega naroda. V Bosni in Hercegovini, kjer je bilo mnogo nepismenosti, se posebna prosvetna organizacija »Napredek« s sedežem v Sarajevu bori zoper to zlo. Uspehi prosvet-

nega dela so prav lepi. Po poročilu »Napredkove« uprave se je v pretekli zimi naučilo brati in pisati 25.000 ljudi. Zanimivo je, da so uspehi v tem pogledu v Hercegovini večji kot v Bosni. V tem prosvetnem delu sodelujejo z duhovniki tudi požrtvovalni učitelji.

Ali so z delom »Gospodarske sloge« res vsi zadovoljni?

»Gospodarska sloga« hoče po svoji organizaciji in po svojem vplivu, ki ji ga daje hrvatsko narodno vodstvo, spraviti tako rekoč pod en klobuk vse, kar se tiče javnega življenja hrvatskega naroda. Toda s tem niso zadovoljni vsi, kar nam najbolj priča članek v »Katoliškem listu«, ki izhaja v Šibeniku, kjer člankar graja to, da »Gospodarska sloga« sloni na političnem vodstvu hrvatskega naroda. Pravi, da bi bilo za združeno gibanje zelo škodljivo, če bi »Gospodarska sloga« dobila predprave, medtem ko bi druge zadruge in druga združena gibanja bila prepuščena samim sebi. To bi bil zločin nad združnim gibanjem. Tako neenako tekmovanje bi povzročilo, da bi ostalo združništvo moralo prenehati, ali se pa utopiti v »Gospodarski slogi« in s tem bi bilo konec združništva na Hrvatskem, kajti združništvo, ki je odvisno od podpor iz javnih sredstev, ni zdravo in dovede končno do poloma, ki ga ne morejo preprečiti niti milijonske podpore iz javnih sredstev. Če drugod v duhu totalitarnih sistemov devljejo vse pod en klobuk, se ne sme isto izvajati pri nas, kjer se še vedno ravnamo po demokratičnih krščanskih načelih.

Kaj pomeni »Gospodarska sloga« na Hrvatskem?

Dne 31. marca je bil v Zagrebu občni zbor »Gospodarske sloge«, katerega je vodil njen ravnatelj Rudolf Herceg. Občnega zbora se je udeležilo okrog 300 delegatov »Gospodarske sloge« iz vseh krajev, kjer prebivajo Hrvatje. Iz poročil in govorov, podanih na občnem zboru (v kolikor so bili objavljeni), je razvidno, da »Gospodarska sloga« ni samo gospodarska ustanova vodstva hrvatskega naroda, ampak da vodi račune tudi o kulturnem, socialnem in pravnem položaju hrvatskega naroda. S tem združuje v okviru svoje organizacije vse, kar se tiče javnega pa tudi zasebnega življenja hrvatskega kmečkega ljudstva. Ustanova dr. Mačkovega najtesnejšega sodelavca dr. Bičaniča, ki se je začela z nadzorstvom prodaje živine po sejnih pod znanim geslom »Seljačke (kmečke) zaščite«, se je tako prelevila v najvišjo gospodarsko in kulturno ustanovo hrvatskega narodnega vodstva. »Gospodarska sloga« je sicer registrirana (vpisana na sodišču) kot zadruga, toda poleg izključno združnega dela, nakanaznega po pravilih, izvaja ves gospodarski in kulturni program Hrvatske seljačke stranke in ima tako moč in tak vpliv, da vse, kar odredijo in določijo njeni voditelji, prav toliko velja, kot če to odredi oblast, saj se na Hrvatskem oblastne banovinske odredbe, tiče se gospodarstva in kulture, vrše skoraj edino le preko »Gospodarske sloge«.

Vpogled v delo »Gospodarske sloge«

Za svoje obširno delo ima »Gospodarska sloga« v Zagrebu na razpolago ogromne prostore, kjer ima vsaka gospodarska in kulturna panoga svoj oddelek s svojim ravnateljem in lastnim osebjem, nad vsemi oddelki je pa ravnatelj Rudolf Herceg, ki je naslednik dr. Totha, sedanjega ravnatelja »Prizada«. Po deželi je »Gospodarska sloga« organizirana slično kot se n. pr. pri nas organizira blagovno združništvo potom Osrednje kmetijske zadruge v Mariboru, to je, da je v vsakem večjem in obširnejšem kraju ustanovljena krajevna zadruga, ki je članica osrednje »Gospodarske sloge« v Zagrebu. Poleg tega

je v vsaki vasi še odbor treh ali več kmetov, ki so nekaki zaupniki »Gospodarske sloge« in so dolžni vodstvu redno poročati o vseh gospodarskih, kulturnih, socialnih in drugih zadevah, ki se v kraju gode, tako da je vodstvo vedno točno poučeno o vseh vprašanjih, tičočih se kmečkega ljudstva, v vseh krajih, kjer prebivajo Hrvatje, pa bodisi da spadajo pod banovino Hrvatsko ali ne. Tako je »Gospodarska sloga« po besedah dr. Krnjeviča, izrečenih na letošnjem občnem zboru, v resnici osnova (podlaga) celokupnega dela in borbe hrvatskega naroda. V njenem okviru je združeno vse, kar se tiče gospodarstva, kulture, socialnih problemov pa tudi zakonodaje in je tako neka oblast v oblasti.

Novice iz domačih krajev

Na dušnopastirski obisk k slovenskim izseljencem v Belgijo in Holandijo je odšel ta teden g. Drago Oberžan, duhovnik iz Maribora. Vrnil se bo sredi meseca maja.

Avto podrl in hudo poškodoval kolesarja. Jožef Horvat, 38 letni posestnikov sin iz Zg. Jablanca v župniji Cirkovce na Dravskem polju, se je vračal na kolesu iz Ptujja proti domu. Nasproti vozeči avto iz Konjic je Horvata radi napadne vožnje po levi strani podrl in so ga oddali v ptujsko bolnišnico nezvestnega s prebito lobanjo.

Osební avto podrl kolesarja. Ivan Trbovc, 27 letni delavec v železarni v Štorah, doma iz Vrhnega pri St. Jurju ob juž. žel., se je peljal na kolesu na delo. V Štorah mu je pripeljal naproti osebni avto, ki je trčil vanj in ga vrgel po tleh. Trbovc si je prebil pri trčenju lobanjo in se je poškodoval na nogi. Poškodovanega so oddali v zelo resnem stanju v celjsko bolnišnico.

Huda nesreča pri napravljanju rezi. 38 letna žena posestnika Marija Zajčeva iz Svetine

pri Celju je delala rez za živino. Slamorenica jo je zagrabila za krilo, je potegnila k sebi in je dobila strašne poškodbe. Kolesje ji je pobralo lasje z glave, kožo z obraza, ji odtrgalo nos, ustnice in eno uho. Ubogo žensko so oddali v celjsko bolnišnico.

Železniški delavec ob nogo. Jožef Zavrl, 30 letni železniški delavec na postaji Jevnica pri Ljubljani, se je pripeljal z večernim vlakom in se je nato napolnil ob progi proti domu. Komaj nekaj sto metrov od postaje je preslišal tovorni vlak, ki ga je zagrabil, ga vrgel in kolesa so mu odrezala desno nogo nad gležnjem in mu jo še zlomila. Kmalu po nesreči je našel hudo poškodovanega železniški čuvaj, kateri je poklical pomoč in je bil Zavrl hitro prepeljan v ljubljansko bolnišnico.

Sv. Urban nad Mariborom dobil električno luč. V minulem tednu je zasvetila falska elektrika pri Sv. Urbanu nad Mariborom v višini 595 m. Gostilničar pri Sv. Urbanu g. Jošt je dal na svoje stroške napeljati 1400 m dolg vod iz Rošpoha na vrh Sv. Urbana. Vsi kmet-

Fedor je odvedel Natašo v leseno kolibo, ki je stala v zelenjadem vrtu. Vrata je zaprl z zapahom. Nato sta sedla na staro klop. Tu sta bila varna pred vojaki in boljševiški delavci.

Fedor je čutil, da ga Nataša vprašujoče gleda, zaradi tega je rekel:

»Bodi mirna. Kmalu bo prišel oče.«

Pred kolibo se je razprostiral vrt, ki ga je stara ograja ločila od polja. Kakih tri sto metrov dalje se je dvigal dim iz taborišča. Ob taborišču se je paslo nekaj konj. Pred njimi je nekaj konjenikov hodilo sem ter tja.

Kmalu se je slišalo trkanje. Fedor je pogledal skozi okno, da bi videl, ali je oče. Res je bil Aleksej Andrejev.

Fedor je odprl vrata. Aleksej je vstopil in nato so se vrata spet zaprla.

»Ali imaš kaj za pod zobe?« je vprašal oče.

»Imam, oče, kruh in belice,« je odvrnil Fedor.

Iz skrivališča, ki je bilo pod lesenim podom, je privlekel kos kruha in šest belic.

Nataša je opazila na polici krožnike. Vzela jih je in rekla:

»Jaz vama bom stregla.«

Kruh in belice je zložila na en krožnik in vse postavila na mizo.

Aleksej je odprl žepni nož in razrezal kruh na tri kose.

Nataša je medtem lupila belice. Aleksej jo je molče opazoval, vmes pa je tudi pogledal Fedorja. Ves srečen je bil, ker je bil med dvema mladima. Želel si je, da bi oba vedno bila pri njem. Potem se je spomnil žene. Ona je sedaj sama v veliki sobi med šestimi rdečimi delavci. V njegovem srcu se je vzbudila skrb zanjo. Bog ve, kaj počenja rdečkarji. Spomnil se je na dogodek, ki se je bil odigral v isti sobi predpoldne. V srcu je začutil nemir. Obrnil se je k sinu in mu rekel:

»Fedor, ko poješ, pojdi v sobo pogledat, kaj delajo boljševiki. Mati je sama z njimi in je morda v neugodnem položaju. Razen tega pa tudi mora biti prosta, da bo mogla ljudem razdeliti južno. Reveži so lačni in gotovo težko čakajo, da bi kaj dobili, kakor prejšnja leta.«

»Tako grem!« je odvrnil Fedor in se je obrnil proti vratom.

»Čakaj!« ga je zadržal oče. »Najprej jej! Okrepčaj se, ker boš potreboval moč.«

»Če dovolita, grem jaz!« se je ponudila Nataša. »Jaz bom lažje pomagala materi pri postrežbi.«

»Počakaj name!« ji je rekel Fedor.

»Pusti naprej Natašo,« je pripomnil oče. »Jaz bi rad s teboj govoril.«

Nataša je odšla.

Oče in sin sta nekaj časa molče jedla. Nato se je Aleksej oglašil in rekel:

in povzročila s svojim smrtonosnim strupom nič hudega slutečemu prebivalstvu precej veliko gorja.

Osel kot prerok. Oslu pripisujejo preroški talent. Pripovedujejo, da so osli občutili že prej potres, ki je 1783 stresel Kalabrijo v Italiji. O oslovem talentu kroži naslednja anekdota: Ko je francoski kralj Henrik II. hotel nekoč na lov, je vprašal dvornega zvezdoslovca, kakšno bo vreme. Mož je dejal, da bo ves dan lepo vreme brez najmanjšega oblaka. Med potjo je pa kralj srečal nekega kmeta, ki je gnal pred seboj osla. Ko ga je kralj povprašal po vremenu, je ta odgovoril: »Čez četrto ure bo deževalo!« — »Od kod to veš?« ga je vprašal kralj. — »Moj osel je

je na pobočju prijaznega Sv. Urbana imajo sedaj priliko, da se oskrbijo z elektriko.

»Planinko« bodo zopet zgradili pri Sv. Arehu na Pohorju. V našem listu smo poročali o požaru znane planinske kočice pri Sv. Arehu na Pohorju, ki je bila znana vsem obiskovalcem zelenega Pohorja pod imenom »Planinka«. Do tal pogorelo »Planinko« bodo dogradili do letošnje jeseni. Stavba bo dolga 14.80 metra, široka 9.60 m in bo imela 22 sob z mrzlo in toplo vodo. Postelj bo 40. Novo »Planinko« in »Ruško kočico« bo oskrbovala z elektriko za razsvetljavo in gospodarske potrebe nova elektrarna pri Glažuti. Ta elektrarna je že šesta na vrhu našega Pohorja.

Se ena nova planinska postojanka na Pohorju. V Frajhamu pri Ruški koči bo zgrajena prihodnje leto nova planinska postojanka, katero bo postavila stavbna zadruga uslužbencev nabavljajnih zadrug. Stroški so preračunani na 600.000 din. Važno je dejstvo, da bodo v omenjenem Frajhamu pogozdovili izsekana gozdna mesta in jih bodo zasadili s 50.000 mladimi smrekami.

Regulacija potoka Bela, ki se s svojimi pritoki izliva pod gradom Borl v Dravo, se bo pričela ta mesec, ko bo nastopilo ugodno vreme in bo vse pripravljeno. Kredit 50.000 din je že odobren in tudi načrt izgotovljen. G. banu in JRZ, ki je ta kredit izposlovala, se že zdaj zahvaljujemo. Nekaj pa bo le zaslužka za tiste, ki bodo lahko hodili na delo, samo da bi le dalje časa trajalo in bilo dokončano, ker vsako leto se ponavljajo poplave travnikov in je regulacija res nujno potrebna, prav tako tudi drugih pritokov.

Regulacija nevarnega prekmurskega potoka. V Dolgi vasi pri Lendavi so začeli konec marca regulirati potok Barosnak. Proračunski stroški so predvideni na 250.000 din. Banske uprava bo k stroškom prispevala 80%, ostalo bodo morali zanimanci plačati sami. Regulacija je nujno potrebna ne samo pri tem potoku, temveč tudi pri drugih potokih v Prekmurju, ker bi na ta način preprečili skoraj vsakoletne poplave. Od poplav je vedno najbolj prizadeta Lendava in okoliški kraji, kjer priteče voda skupaj skoraj iz vseh potokov gornjega Prekmurja. Poleg tega pa bi s takšnimi javnimi deli lahko zaposlili domače delavstvo, da ne bi sililo na delo v zamejstvo in bi imeli dvojno korist. Regulacijska dela zgoraj omenjenega potoka je prevzel g. Mesarič iz Beltincev.

Zasilna poprava mosta čez Dravinjo. Pri št. Vidu niže Ptujja zasilno popravljajo most čez Dravinjo, ker je v nevarnem stanju. Na tem mestu bo zgrajen v najkrajšem času nov betoniran most, za katerega so že izdelani načrti in so stroški preračunani na pol milijona dinarjev.

V gradbenem skladu ptujskega cestnega odbora je v letošnjem proračunu predviden drugi obrok za to prepotrebno gradnjo v znesku 250.000 din.

Hvalevreden korak Lovskega društva v Celju. Celjsko Lovsko društvo je prevzelo z denarno podporo lovozakupnikov obširno zastrupljenje vran, srak in šoj, ki delajo na polju občutno škodo. Pokončevanje ptičjih škodljivcev se bo izvršilo s fosginom, s katerim se zastrupijo jajca. Zastrupljena jajca bodo položili v mraku na njive v plitvo izkopana gnezda po 2—3 komade, kjer jih bodo pustili tako dolgo, da jih bodo ptice našle in pozobale. O uspehu zastrupljanja bo Lovsko društvo poročalo proti koncu aprila.

Drevesničarski odsek poživljen. V Celju so zborovali zadnje dni drevesničarji iz vse Slovenije. Sestanek je sklicalo Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo. Zborovanje je otvoril predsednik imenovanega društva, sadjarski nadzornik v p. g. Humeck. Pozdravil je vse drevesničarje, posebno pa zastopnika kmetijskega oddelka banske uprave g. Kafole. Sadjarsko in vrtnarsko društvo je že ob začetku svojega delovanja ustanovilo tudi drevesničarski odsek, ker se je dobro zavedalo, da je dobro drevesničarstvo podlaga celotnemu sadjarskemu napredku. Ta odsek se iz različnih razlogov ni mogel popolnoma razviti, dokler ni pred dobrim letom popolnoma prenehal delovati. Namen sestanka drevesničarjev je bil, odsek spet poživeti. Zborovanje je tudi v tem znamenju potekalo in so se določile osnovne smernice bodočega drevesničarstva. Podrobno delo tega odseka pa bo izvedel novi odbor z g. Dolinškom na čelu. Tajniške in blagajniške posle je prevzel g. Novak, kmetijski referent iz Maribora. Poleg teh je bilo v odbor izvoljenih še osem odbornikov iz vrst banovinskih in zasebnih drevesničarjev.

Prošnja poštenu ravnateljstvu. Hišni poselniki kat. občin Grobelno in Rifnik so pred par meseci preko občine vložili na poštno ravnateljstvo prošnjo za ureditev poštne dostave. Na tem mestu javno naprošamo cenj. naslov, naj zadevo čimprej ugodno reši. So okoliši, bolj oddaljeni kot ta dva, pa imajo trikratno dostavo na teden. V Slov. goricah se potegujejo celo za štirikratno dostavo. Kakšni ljudje pa smo mi: plačati smemo prav toliko za poštino kot drugi, po pošto pa naj bi sami hodili? »Enaka pravica za vse« je lepo pravilo, ki bi ga naj osvojilo tudi poštno ravnateljstvo!

Pogreša se, odnosno neznano kam je odšla od svojcev 33 letna samska Peček Julijana iz Pletovarja, občina Dramlje. Je majhne rasti, šepasta, duševno slabo razvita, težkega govorjenja, rjavih oči, slabo oblečena, kosta-

ob reumi

poskusite 1—2

ASPIRIN

tablete

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino le „Bayer“-jev Aspirin.

Ogl. reg. pod št. 37692 od 22. XII. 1939.

njevih las, navzkrižnega pogleda. Siromašno oblečena je odšla od doma jeseni 1939. Kdor o njej kaj ve, odnosno rejnič naj nemudoma sporoči njeno bivališče njenemu bratu (pošt-nina nakazana) na naslov: Peček Ignac, Pletovarje, p. Dramlje pri Celju, ali pa občini Dramlje pri Celju.

Starejši mož zapeljal dva mladoletna, da sta zagrešila 13 vlomov. Mariborska policija je izročila sodišču 43 letnega Davida Mauka in 18 letnega R. V. ter 16 letnega G. R. iz magdalenskega predmestja v Mariboru, ki imajo na vesti številne vlome v mestu. Ugotovljeno je, da so se sestalji v stanovanju Mauka na Betnavski 3 mladoletniki G. R., C. O., L. B., S. R. in znani 66 letni vlomilec Alojz Pichler. Mauko je imel na fantine velik vpliv ter jim je dajal nasvete za vlome in tatvine ter od njih sprejemal del plena. Prelaskava je ugotovila, da sta zadnje dni marca G. R. in R. V. vlomila v pralnico tovarne perila Elze Durjave na Tržaški 6 v Mariboru in ukradla nekaj gotovine ter perila. To je bilo v noči na 24. marec. Naslednjo noč sta ista dva vlomila v pralnico čistilnice Nedog v Razlagovi 22 ter pokradla raznih stvari in denarja za 18.000 din. Isto noč sta vlomila v pisarno lesnega trgovca Mirka Lebana v Kopališki 8 ter v pisarno trgovca s kurivom A. Filipančiča v isti ulici. Obema je bilo pokradeno precej denarja. Od Filipančiča sta mlada vlomilca odšla v pisarno slikarja Josipa Škoka v Vetrinjski ulici in stikala za denarjem. V noči na 30. marec sta vlo-

povesli ušesa!« se je odrezal kmet. — Kmetova napoved se je v celoti uresničila. Kralj Henrik je na to spodil svojega zvezdoslovca in na njegovo mesto postavil kmeta.

»Preroka spi na trnih. Ob meji Birmanske uži-va ta čas velik sloves jogi Raman Ramados. — Prerokov je bilo v Vzhodni Aziji, in zlasti v Indiji, vedno več nego preveč, ta jogi pa vzbuja še posebno občudovanje zavoljo tega, ker spi že mnoga leta na trnih. Zvečer odide iz mesta ali vasi, kjer se je podnevi mudil, v okolico, tam si kmalu najde kakšen trnat grm, malo si ga pripravi, nato leže nanj in zaspi. Ta poskus, ki prinaša mnogo slave, je v resnici mnogo manj nevaren, nego je videti na prvi

»Ko sta bila pri mlatilnici, sem vaju opazoval. Misli sem si, kako lep par bi bila. Pri tem sem spet preklel Klavsa.«

»Zakaj?« se je začudil sin.

»Ker je krivec. Morda bi ona že zdavnaj bila tvoja žena, če v srcu še vedno ne bi nosila starih spominov.«

»Oče, na kaj vendar misliš! Ni mogoče, da bi Nataša po tolikih letih še vedno mislila na Klavsa, zlasti ko ve, kakšen je.«

Te besede je izgovoril proti prepričanju, ker je vedel, da Nataša še vedno misli na brata. Toda očeta je hotel pomiriti.

»To je naravno, da ne more z ljubeznijo misliti na takega nesrečnega. Toda njeno srce je ostalo ranjeno. Take rane so kakor brazgotine. Ko človek misli, da so že zacelile, spet začno boleti.«

»Toda ona mi ni nikdar govorila o Klavsu,« je Fedor še dalje pomirjeval očeta.

»Prepričan sem, da ti tudi ne bo govorila o njem. Vse ostane pokopano v njenem srcu. Sedaj, ko je sama, ker ji je šubin ubil očeta, bo morda začutila potrebo, da se približa nam, tebi. Oh! Ko bi le storila kaj takega! Tako si želim, da bi postala član naše družine.«

Fedor je prijel očeta za roko in se mu veselo nasmehnil.

»Oče, tvoja želja se bo izpolnila. Sinoči, ko sem jo

videl vso obupano, sem jo vprašal, ali bi hotela postati moja žena. Pristala je na to.«

Aleksej se je zasmeljal.

»Fedor, zame je to vesela vest. Pomladila mi je srce! V našo hišo se bo naselilo veselje.«

»Oče,« je resno spregovoril Fedor, »tvoje prejšnje besede so me vznemirile. Ali res misliš, da si ne bo mogla iztrgati iz srca spomin na Klavsa?«

»Sin, pomiri se! Tvoja ljubezen bo sčasoma premagala stare spomine. Nataša je odkritega in plemenitega značaja in če je pristala na to, da postane tvoja žena, je prepričana o sebi, da te ljubi.«

»Oče, jaz njo zelo ljubim. Moja največja želja je, da bi jo mogel osrečiti.«

»Ljubi sin, jaz že zdavnaj vem za tvojo ljubezen. Moje telesne oči lahko oslabijo, toda pogled moje duše je zelo dober... O, kako bo mati vesela, ko ji bom povedal, da bo Nataša postala popolnoma naša!«

Nato sta umolknila in jedla. Čez čas se je oče spet oglašil.

»Ali še vedno misliš na to, da zvečer zažgeš križe?« je resno vprašal.

»Še vedno,« je sin odločno odgovoril. »Čemu bi okleval? Čim prej začnemo, tem prej bo konec sramotnega suženjstva.«

Zamislil se je.